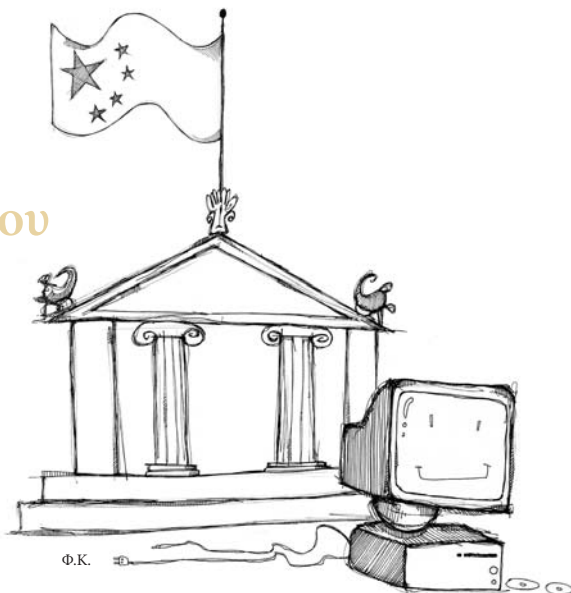

Η Διεθνοποίηση του Πανεπιστημίου

Η διεθνοποίηση του πανεπιστημίου αποτελεί μέρος μιας μακράς εξελικτικής πορείας, δεδομένου ότι τα φημισμένα πανεπιστήμια προσέλκυαν ανέκαθεν φοιτητές άλλων χωρών. Στην παγκοσμιοποιημένη και διαδικτυακή όμως εποχή μας, η διεθνοποίηση του πανεπιστημίου έχει αποκτήσει μια εντελώς νέα μορφή με την εφαρμογή πρωτοποριακών ιδεών και διασυνοριακών προγραμμάτων. [Σελ. 71-84]

Στις ημέρες μας, είναι ευρέως αντιληπτό ότι ο κόσμος μας έχει γίνει μικρότερος και περισσότερο «δικτυωμένος». Η επανάσταση στην τεχνολογία των επικοινωνιών έχει φέρει τον κόσμο πιο κοντά και έχει αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο σκεφτόμαστε γι' αυτόν.

Η διασυνοριακή κίνηση κεφαλαίων είναι πλέον στιγμιαία και η διακίνηση προϊόντων, ανθρώπων και δυστυχώς της μόλυνσης είναι πιο ελεύθερη και γρήγορη από ποτέ. Αυτά τα στοιχεία καθιστούν τη συνολική διαχείριση της οικονομίας σε επίπεδο εθνικών κρατών αδύνατη. Η ύπαρξη διεθνών οργανισμών κρίνονται απαραίτητοι για τη ρύθμιση του εμπορίου, της ροής κεφαλαίων και της περιβαλλοντικής υποβάθμισης. Η απομόνωση δεν αποτελεί επιλογή.

του Richard S. Levin

Προέδρου του Πανεπιστημίου Γέιλ

Μετάφραση:

Δανάη Ρούσου

Η εισήγηση δόθηκε στις 6 Μαΐου 2008 στην Αθήνα στα πλαίσια διαλέξεων του προγράμματος «Μεγάλες Ιδέες» που διοργανώνεται κάθε χρόνο με τη συνεργασία του Ιδρύματος Φουλμπράιτ στην Ελλάδα, του Ιδρύματος Νιάρχου και της Αμερικανικής Πρεσβείας.

Φωτ.: Β. Καρκατέλης

Οι διαπολιτισμικές επιρροές πάντα υπήρχαν, αλλά στην εποχή μας είναι ακόμα πιο ισχυρές εξαιτίας της αμεσότητάς τους. Ακριβώς επειδή έχουμε πρόσβαση στις ίδιες ιστοσελίδες και στα ίδια τηλεοπτικά προγράμματα, παρακολουθούμε τις ίδιες διαφημίσεις και αγοράζουμε τα ίδια προϊόντα, πολλοί άνθρωποι φοβούνται μια αυξανόμενη ομογενοποίηση πολιτισμών και αξιών. Σε πολλά μέρη του κόσμου, η γέννηση ενός «παγκόσμιου» πολιτισμού έχει εγείρει αντιδράσεις για την προστασία των «τοπικών» αξιών, αυξάνοντας τις εντάσεις μεταξύ γειτονικών εθνικών, θρησκευτικών και πολιτισμικών ομάδων. Η εύρεση της σωστής ισορροπίας ανάμεσα στο παγκόσμιο και το τοπικό αποτελεί μια από τις προκλήσεις των καιρών μας.

Οι εξελίξεις αυτές δημιουργούν τεράστιες ευκαιρίες για τα πανεπιστήμια του κόσμου. Και τα πανεπιστήμια ανταποκρίνονται. Από τη μία, η διεθνοποίηση του πανεπιστημίου είναι μέρος μιας εξελικτικής πορείας. Το Γέιλ, παραδείγματος χάριν, προσελκύει φοιτητές

εκτός ΗΠΑ εδώ και περίπου 200 χρόνια και τα διεθνή ζητήματα αποτελούν μέρος του εκπαιδευτικού του προγράμματος για πάνω από έναν αιώνα. Αλλά και η ίδια η διεθνοποίηση του πανεπιστημίου αποτελεί μέρος της εξελικτικής πορείας, σηματοδοτώντας την ανάγκη για μετασχηματιστικές αλλαγές στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του σύγχρονου πανεπιστημίου, στην διασυνοριακή μετακίνηση των μαθητών, στο φάσμα και εύρος των διεθνών συνεργασιών, στο επίπεδο έρευνας και στη σύνδεση του πανεπιστημίου με νέο κοινό. Επιτρέψτε μου, λοιπόν, να αναλύσω με τη σειρά κάθε μια από αυτές τις πτυχές του αναδυόμενου παγκόσμιου πανεπιστημίου.

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα

Όταν κάνω λόγο για το αναδυόμενο παγκόσμιο πανεπιστήμιο, οραματίζομαι ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα εμποτισμένο με την επίγνωση ότι τα πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά φαινόμενα σε κάθε γωνιά του πλανήτη δεν μπορούν πλέον να γίνουν κατανοητά χωρία από τον υπόλοιπο κόσμο. Και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των κοινωνικών, ανθρωπιστικών σπουδών και αρκετών άλλων επαγγελματίων έχουν αρχίσει να προσαρμόζονται. Ας πάρουμε για παράδειγμα τον δικό μου τομέα: τα οικονομικά. Πριν από 30 χρόνια, δίδασκα ένα μάθημα με τίτλο «Η Δομή και οι Επιδόσεις της Αμερικανικής Βιομηχανίας». Επρόκειτο για ένα κλασικό μάθημα στο πρόγραμμα σπουδών των οικονομικών σε όλη τη χώρα. Σήμερα δεν υπάρχει αυτό που λέμε αμερικανική βιομηχανία. Κάθε τομέας της οικονομίας είναι ανοικτός στον διεθνή ανταγωνισμό. Όταν οι φοιτητές διδάσκονται πώς να εκτιμούν τη δομή και τις επιδόσεις της οικονομίας σε μια βιομηχανία σήμερα, πρέπει να αναλύουν περισσότερο τις παγκόσμιες παρά τις εθνικές αγορές και να υπολογίζουν τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία των παγκόσμιων ανταγωνιστών. Ακόμα και οι αλυσίδες εφοδιασμού σπάνια περιορίζονται σε ένα κράτος· είναι απόλυτα παγκόσμιες. Η τιμή του τσιμέντου στο Νιου Χέβεν του Κοννέκτικατ αγγίζει επίπεδα ρεκόρ εξαιτίας του πλήθους των κατασκευών στην Κίνα και το Ντουμπάι. Μια τέτοια ολοκληρωτική οικονομική αλληλεξάρτηση δεν υπήρχε πριν από 30 χρόνια.

Σε πολλά μέρη του κόσμου, η γέννηση ενός «παγκόσμιου» πολιτισμού έχει εγείρει αντιδράσεις για την προστασία των «τοπικών» αξιών

Πριν από 30 χρόνια, δίδασκα ένα μάθημα με τον τίτλο «Η Δομή και οι Επιδόσεις της Αμερικανικής Βιομηχανίας». Σήμερα όμως δεν υπάρχει αυτό που λέμε αμερικανική βιομηχανία.

Επίσης, δίδασκα ένα μάθημα με τίτλο «Η ρύθμιση της οικονομίας». Επικεντρωνόταν στα μέσα που χρησιμοποιούσαν οι εθνικές κυβερνήσεις για να παρέμβουν στις αγορές και να επηρεάσουν τη συμπεριφορά ιδιωτικών κερδοσκοπικών εταιρειών. Ανάμεσα στις υπό εξέταση περιπτώσεις, ήταν η ρύθμιση των δημοσίων υπηρεσιών, των μεταφορών και της περιβαλλοντικής ρύπανσης. Στις ημέρες μας, ακόμα και αυτό το μάθημα δεν μπορεί να διδαχθεί χωρίς αναφορά στις παγκόσμιες συνθήκες. Παραδείγματος χάριν, στη δεκαετία του '70 ακόμα και του '90, η συζήτηση για την πολιτική που έπρεπε να ακολουθηθεί σχετικά με την ατμοσφαιρική ρύπανση επικεντρωνόταν σχεδόν αποκλειστικά στο διοξείδιο του θείου, στα οξείδια του αζώτου και παρόμοια σωματίδια που εκπέμπονταν από τους σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και τους κινητήρες οχημάτων. Οι επιπτώσεις τους ήταν κατά κύριο λόγο τοπικές και περιφερειακές και οι εθνικές καταστατικές διατάξεις για τη ρύθμισή τους αποδείχθηκαν αποτελεσματικές. Σήμερα όμως, τα μαθήματα περιβαλλοντικής οικονομίας επικεντρώνονται στις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και παρομοίων αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Πρόκειται για περιπτώσεις στις οποίες οι επιπτώσεις είναι καθ' όλα παγκόσμιες και οι ρυθμίσεις σε παγκόσμιο επίπεδο είναι απαραίτητες αν θέλουμε να αποφύγουμε σοβαρές οικονομικές, κοινωνικές και οικολογικές διαταραχές που προκαλούνται από τη συσσώρευση αερίων υπεύθυνων για το φαινόμενο του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα ολόκληρου του πλανήτη. Για να αναφέρω ένα μόνο ακόμη παράδειγμα, πριν από μία δεκαετία το υποχρεωτικό μάθημα για το πρώτο έτος της πολιτικής οικονομίας στη Νομική Σχολή του Γέιλ κάλυπτε μόνο τις διαδικασίες των αμερικανικών δικαστηρίων. Σήμερα, όλοι οι φοιτητές πρέπει να αποκτήσουν επίσης και μια στοιχειώδη εξοικείωση της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Θα μπορούσα να αναφέρω δεκάδες παρόμοια παραδείγματα. Αρκεί να αναφέρω ότι το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των σημαντικότερων πανεπιστημίων στον κόσμο προσαρμόζεται γρήγορα στην αυξανόμενη αλληλεξάρτηση μεταξύ των εθνών.

Γιατί όμως είναι σημαντικό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα να προσαρμόζεται στις αλλαγές του κόσμου που αντιμετωπίζουμε; Η παγκόσμια ασφάλεια απειλείται από την αστάθεια στη Μέση Ανατολή και την επίμονη τρομοκρατία η οποία επιτίθεται σχεδόν τυχαία στους πολιτισμένους ανθρώπους στον κόσμο. Η παγκόσμια ευμάρεια απειλείται. Το καθεστώς παγκόσμιου ελεύθερου εμπορίου, το οποίο έχει βοηθήσει εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπους να βγουν από την ανέχεια τα τελευταία 25 χρόνια, κινδυνεύει εξαιτίας του τοπικιστικού πνεύματος των εθνών, τα οποία αδυνατούν να δουν το κοινό καλό. Και το παγκόσμιο περιβάλλον μας απειλείται. Αν δεν αποφασίσουμε να συνεργαστούμε και να κάνουμε κάτι για αυτό, η βιοποικιλότητα του πλανήτη θα συνεχίσει να μειώνεται με ανησυχητικούς ρυθμούς και η υπερθέρμανση του πλανήτη θα μεταμορφώσει τις συνθήκες ζωής και επιβίωσης σε όλο τον κόσμο.

Σίγουρα, στον ολοένα και πιο αλληλοεξαρτώμενο κόσμο μας πρέπει να καταλάβουμε καλύτερα ο ένας τον άλλον. Μπορούν οι Παλαιστίνιοι και οι Ισραηλίτες να συνυπάρξουν ειρηνικά; Γιατί η Αλ Κάιντα συνεχίζει να προσελκύει νέους που είναι πρόθυμοι να σκοτωθούν και να ανατινάξουν τρένα, αεροπλάνα και κτίρια; Γιατί οι Ευρωπαίοι και οι Αμερικανοί αρνούνται να απελευθερώσουν τις αγροτικές τους οικονομίες, εμποδίζοντας έτσι τη συνεχιζόμενη φιλελευθεροποίηση του εμπορίου που τόσο έχει συνεισφέρει στη ανάπτυξη των ανεπτυγμένων χωρών αλλά και των αναπτυσσόμενων χωρών; Και γιατί η Αμερική δεν ηγείται των παγκόσμιων προσπαθειών για την μείωση των εκπομπών αερίων, τα οποία συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου, αντί να χρονοτριβεί;

Η αυξημένη αλληλεξάρτηση απαιτεί από τους ηγέτες και τους πολίτες τού αύριο να έχουν επίγνωση της διαπολιτισμικότητας, ένα γνώρισμα το οποίο ιστορικά ελλείπει ιδιαίτερα από τους Αμερικανούς. Τόσο στην ιδιωτική όσο και στη δημόσια ζωή, οι σημερινοί φοιτητές θα ανακαλύψουν ότι δεν μπορούν να αγνοήσουν τον εξωτερικό κόσμο. Σ' ένα πρωτοφανή βαθμό, οι καριέρες της επόμενης γενιάς θα έχουν παγκόσμια εμβέλεια, είτε πρόκειται για τις επιχειρήσεις, το δίκαιο, την ιατρική είτε

Γιατί η Αλ Κάιντα συνεχίζει να προσελκύει νέους που είναι πρόθυμοι να σκοτωθούν και να ανατινάξουν τρένα, αεροπλάνα και κτίρια;

Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, οι φοιτητές πρέπει να μάθουν όλες τις ήδη καθιερωμένες απαραίτητες δεξιότητες αλλά και μία ακόμα: την ικανότητα της διαπολιτισμικής κατανόησης

για την εκπαίδευση. Κατά συνέπεια, οι φοιτητές πρέπει να είναι έτοιμοι για μια παγκόσμια αλληλεπίδραση τόσο στις προσωπικές τους προκλήσεις όσο και στις δημόσιες που αντιμετωπίζουμε μαζί.

Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, οι φοιτητές πρέπει να μάθουν όλες τις ήδη καθιερωμένες απαραίτητες δεξιότητες αλλά και μία ακόμα. Όπως και πριν, πρέπει να αναπτύξουν ικανότητες ανάγνωσης εις βάθος, κριτικής και ανεξάρτητης σκέψης, κατανοητής και αποτελεσματικής γραφής και ποσοτικής και επιστημονικής κρίσης. Και θα χρειαστούν ακόμη μια νέα απαραίτητη δεξιότητα: την ικανότητα της διαπολιτισμικής κατανόησης. Θα χρειαστούν την ικανότητα να αναγνωρίζουν και να εκτιμούν ότι άτομα από άλλα έθνη και πολιτισμούς βλέπουν τον κόσμο διαφορετικά, έχουν διαφορετικές αντιλήψεις και συχνά εξάγουν διαφορετικά συμπεράσματα ακόμα και αν τους παρουσιάζονται τα ίδια δεδομένα. Χωρίς αυτή την ικανότητα, οι φοιτητές δεν θα μπορέσουν να αναπτύξουν πλήρως όλες τους τις δυνατότητές στις αναπόφευκτα παγκόσμιες καριέρες που θα κληθούν να ακολουθήσουν, αλλά ούτε και εμείς θα συνειδητοποιήσουμε από κοινού τις βέλτιστες προοπτικές της ανθρωπότητας που μπορεί να προκύψει μέσα από την συνεργασία των εθνών.

Η Διασυνωριακή Ροή των Φοιτητών

Αυτές οι παρατηρήσεις οδηγούν φυσικά στο επόμενο σημείο: η αυξανόμενη διασυνωριακή ροή φοιτητών έχει αποτελέσει ενδεχομένως την πιο δραματική προσαρμογή των πανεπιστημίων στην παγκοσμιοποίηση. Τα πανεπιστήμια στην Ευρώπη, την Ασία, την Αυστραλία και τις ΗΠΑ αναζητούν φοιτητές από όλο τον κόσμο για να εκπροσωπήσουν ολόκληρο το φάσμα των πολιτισμών και αξιών στις πανεπιστημιούπολεις τους και στέλνουν τους φοιτητές τους στο εξωτερικό για να τους προετοιμάσουν για παγκόσμιες καριέρες. Η κίνηση των φοιτητών και προς τις δύο κατευθύνσεις θα βοηθήσει ως ένα βαθμό στην αύξηση της ικανότητας για διαπολιτισμική κατανόηση.

Κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων δεκαετιών, ο αριθμός των φοιτητών, οι οποίοι αφήνουν ετη-

σίως τη χώρα τους για να σπουδάσουν στο εξωτερικό, αυξάνεται με ρυθμό σχεδόν 4% ανά έτος (από 800.000 το 1975 σε πάνω από 2,5 εκατομμύρια τρεις δεκαετίες μετά). Οι περισσότεροι ταξιδεύουν από μια ανεπτυγμένη χώρα σε μια άλλη, αλλά το κύμα από τις αναπτυσσόμενες χώρες στις ανεπτυγμένες αυξάνεται με ταχείς ρυθμούς. Το αντίθετο κύμα, από τις ανεπτυγμένες χώρες σε αναπτυσσόμενες χώρες, επίσης αυξάνεται. Σήμερα το 30% των διδακτορικών διατριβών στις ΗΠΑ και το 38% στο Ηνωμένο Βασίλειο αποκτάται από αλλοδαπούς φοιτητές. Επίσης, ο αριθμός των φοιτητών που σπουδάζουν εκτός συνόρων προπτυχιακά αυξάνεται και φθάνει στο 8% των προπτυχιακών φοιτητών των οκτώ καλύτερων αμερικανικών πανεπιστημίων (ivy league) και στο 10% όλων των φοιτητών σε πανεπιστήμια του Ηνωμένου Βασιλείου. Στις ΗΠΑ, το 20% των νεοπροσληφθέντων καθηγητών στις σχολές θετικών επιστημών και τα πολυτεχνεία έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό. Στην Κίνα, η συντριπτική πλειονότητα των νεοπροσληφθέντων καθηγητών στα κορυφαία πανεπιστημιακά ερευνητικά ιδρύματα έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους στο εξωτερικό.

Επίσης, τα πανεπιστήμια ενθαρρύνουν τους γηγενείς φοιτητές τους να περάσουν μέρος από τις προπτυχιακές τους σπουδές σε άλλη χώρα. Στην Ευρώπη πάνω από 140.000 φοιτητές συμμετέχουν στο πρόγραμμα Erasmus κάθε χρόνο παρακολουθώντας μαθήματα για το πτυχίο τους σε κάποιο από τα 2.200 συμβεβλημένα ιδρύματα σε όλη την ήπειρο. Και στις ΗΠΑ, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα κινητοποιούν τους αποφοίτους τους προκειμένου να βοηθήσουν στην τοποθέτηση των φοιτητών τους σε καλοκαιρινά προγράμματα πρακτικής άσκησης στο εξωτερικό με σκοπό να τους προετοιμάσουν για παγκόσμιες καριέρες. Το Γέιλ και το Χάρβαρντ άνοιξαν το δρόμο, προσφέροντας σε κάθε προπτυχιακό φοιτητή τουλάχιστον μία ευκαιρία φοίτησης ή πρακτικής άσκησης στο εξωτερικό κατά τη διάρκεια των τεσσάρων ετών φοίτησης, καθώς και τους απαραίτητους οι-

Φωτ.: Β. Καρκατσέλης

**Το πανεπιστήμιο
του Νότινχαμ έχει
πανεπιστημιούπολη
στο Νίνμπο
στην Κίνα και
η Σορβόννη
έχει εγκαινιάσει
ένα εκτενές
προπτυχιακό
πρόγραμμα στο
Άμπου Ντάμπι**

κονομικούς πόρους για να καταστεί αυτό δυνατό. Στο Γέιλ έχουμε δημιουργήσει μια καταπληκτική υποδομή με σοβαρές προτάσεις πρακτικής άσκησης το καλοκαίρι σε δεκαεπτά πόλεις: Σαγκάη, Χονγκ Κονγκ, Σιγκαπούρη, Δελχί, Άκρα, Κέιπ Τάουν, Καμπάλα, Μόντρεαλ, Μοντερέυ, Μπουένος Άιρες, Ζοάο Πεσσόα, Βρυξέλες, Βουδαπέστη, Κωνσταντινούπολη, Λονδίνο, Μαδρίτη και Αθήνα. Επιπρόσθετα, στέλνουμε εκατοντάδες φοιτητές στο εξωτερικό κάθε καλοκαίρι για μαθήματα εμβάθυνσης σε ξένες γλώσσες ή για μαθήματα στο πλαίσιο των καλοκαιρινών σχολείων του Γέιλ που δεξάζονται σε συνεργαζόμενα ιδρύματα. Αναμένουμε ότι όλο και περισσότερα ιδρύματα θα ακολουθήσουν την πρωτοβουλία μας στο να καταστήσουν προσιτή την υπερατλαντική εμπειρία και τελικά στο να την θέσουν ως απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση πτυχίου.

Επίσης, τα πανεπιστήμια ιδρύουν περισσότερο φιλόδοξα τμήματα στο εξωτερικό για να εξυπηρετήσουν κυρίως φοιτητές από την τοπική αγορά και όχι από τη μητρική πανεπιστημιούπολη. Το πανεπιστήμιο του Νότινχαμ έχει πανεπιστημιούπολη στο Νίνμπο στην Κίνα και η Σορβόννη έχει εγκαινιάσει ένα εκτενές προπτυχιακό πρόγραμμα στο Άμπου Ντάμπι. Πραγματικές εκπαιδευτικές απόπειρες από κοινού κερδίζουν έδαφος, όπως το εικοσαετές πρόγραμμα των πανεπιστημίων Johns Hopkins-Nanjing στις κινεζικές και αμερικανικές σπουδές, το πρόγραμμα Duke-Goethe για μεταπτυχιακό στη διοίκηση επιχειρήσεων (M.B.A.) και τη συμμαχία του MIT (Massachusetts Institute of Technology) και της Σιγκαπούρης, η οποία προσφέρει «διπλά» πτυχία σε διάφορους τομείς της μηχανικής. Και το καινούριο Πανεπιστήμιο Επιστημών και Τεχνολογίας του Βασιλιά Αμπντουλάχ στη Σαουδική Αραβία, το οποίο σύντομα θα γίνει το τρίτο καλύτερο οργανωμένο πανεπιστήμιο στον κόσμο, βασίζεται στα τμήματα μηχανικών του πανεπιστημίου της Καλιφόρνια, του Τέξας, του Στάνφορντ και του Βασιλικού Κολλεγίου στο Λονδίνο, μεταξύ άλλων, για να του σχεδιάσουν το νέο του πρόγραμμα σπουδών και να συνδράμουν στην πρόσληψη του ακαδημαϊκού προσωπικού.

Ποιες είναι οι συνέπειες της διασυνοριακής μετακίνησης των μαθητών; Σκεφτείτε αυτό: τη νύχτα μετά

από τις επιθέσεις στο Παγκόσμιο Κέντρο Εμπορίου, Εβραίοι φοιτητές του Γέιλ (Αμερικανοί στην πλειονότητά) ενώθηκαν με Μουσουλμάνους φοιτητές (ξένοι στην πλειονότητα) για να οργανώσουν μια ολονυκτία. Ή σκεφθείτε πάλι: κάθε χρόνο το φοιτητικό Φόρουμ Αμερικανοκινεζικής Ανταλλαγής Φοιτητών στο Στάνφορντ (FACES) οργανώνει συνέδρια τόσο στην Κίνα όσο και στο Στάνφορντ, φέρνοντας σε επαφή φοιτητές και από τις δύο χώρες προκειμένου, να συζητήσουν τις σχέσεις Αμερικής-Κίνας με επιφανείς ειδικούς. Οι αρχηγοί των φοιτητικών ομάδων που προωθούν τη διεθνή συνεργασία επικοινωνούν σε καθημερινή βάση μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και Skype, τεχνολογίες που όχι μόνο διευκολύνουν σχέδια συνεργασίας αλλά συνάμα αυξάνουν την πιθανότητα δημιουργίας μακροχρόνιων προσωπικών σχέσεων. Η ουσία είναι η εξής: το διασυνοριακό κύμα φοιτητών που είναι πολύ πιθανόν να γίνουν ηγέτες στις χώρες τους, επιτρέπει τη βαθύτερη αμοιβαία κατανόηση, ανοχή και παγκόσμια ενσωμάτωση. Είναι αρκετά πιθανό ότι σε τριάντα χρόνια από τώρα, όταν συνέλθουν οι ηγέτες των εθνών του κόσμου, η συντριπτική πλειοψηφία θα έχει περάσει κάποια από τα φοιτητικά της χρόνια σε μια άλλη χώρα.

Διεθνείς Ερευνητικές Συνεργασίες

Επιπρόσθετα, η παγκοσμιοποίηση διαμορφώνει εκ νέου τον τρόπο με τον οποίο διεξάγονται οι έρευνες. Η εκπόνηση μέρους ερευνητικών προγραμμάτων σε άλλες χώρες αποτελεί μια νέα τάση. Ο Τιάν Χου (Tian Xu), καθηγητής στο Γέιλ και ερευνητής του ιατρικού ιδρύματος Χάουαρντ Χίου (Howard Hughes) διευθύνει ένα ερευνητικό κέντρο πάνω στη γενετική μηχανική ανθρωπίνων ασθενειών στο πανεπιστήμιο, όπου αρχικά σπούδασε (στο Πανεπιστήμιο Φουντάν στη Σαγκάη) σε συνεργασία με ακαδημαϊκούς και των δύο πανεπιστημίων.

Το ερευνητικό κέντρο στη Σαγκάη απασχολεί 95 εργαζομένους και μεταπτυχιακούς φοιτητές, οι οποίοι εργάζονται σε εργαστηριακές εγκαταστάσεις έκτασης 4.300 τμ. Ακαδημαϊκοί, μεταδιδακτορικοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές του Γέιλ επισκέπτονται συχνά το κέντρο και επιστήμονες και από τις δύο πανεπιστημιοπόλεις

συμμετέχουν δύο φορές την εβδομάδα σε κοινά σεμινάρια μέσω τηλεδιάσκεψης. Αυτή η διευθέτηση είναι προς όφελος και των δύο χωρών. Το εργαστήριο του Χου είναι περισσότερο παραγωγικό εξαιτίας του χαμηλότερου κόστους διεξαγωγής ερευνών στην Κίνα και οι Κινέζοι μεταπτυχιακοί και μεταδιδακτορικοί φοιτητές και ακαδημαϊκοί λαμβάνουν πρακτική εκπαίδευση στο αντικείμενό τους από έναν επιστήμονα παγκόσμιας κλάσης και την αμερικανική του ομάδα. Η συνεργασία οδήγησε σε μια εξαιρετική ανακάλυψη πάνω στην τεχνολογία παραγωγής τυχαίων μεταλλάξεων σε ποντίκια-πειραματόζωα, η οποία δίνει τη δυνατότητα να μειωθεί σημαντικά το κόστος μελέτης ανθρωπίνων ασθενειών σε ποντίκια.

Το Γέιλ έχει μια παρόμοια εγκατάσταση στο Πανεπιστήμιο του Πεκίνο, όπου ο καθηγητής Ξιγκ-Γουαγκ Ντεγκ (Xing-Wang Deng) διευθύνει ένα πρόγραμμα μελέτης της βιολογίας φυτικών συστημάτων με σκοπό τη βελτίωση των καλλιεργειών. Όπως ο Χου έτσι και ο Ντεγκ είναι απόφοιτος του ιδρύματος, όπου διεξάγει τη μελέτη του τώρα. Το εργαστήριο αυτό είναι ανάλογου μεγέθους και αποτελεσματικότητας. Ο καθηγητής Ντεγκ κέρδισε το εγνωσμένου κύρους βραβείου Kumho στη φυτική βιολογία για την έρευνα που διεξάγει εκεί.

Βέβαια, η διεθνής συνεργασία στον επιστημονικό τομέα δεν είναι κάτι εντελώς καινούριο. Μεγάλος αριθμός φυσικών των σωματιδίων συνεργάζονταν για δεκαετίες πάνω σε πειράματα σε σημαντικές εθνικές ή διεθνείς εγκαταστάσεις όπως αυτές των CERN ή Fermilab. Ωστόσο, η ανάπτυξη μόνιμων κοινών ερευνητικών συνεργασιών ανάμεσα σε δύο πανεπιστήμια είναι σχετικά πρόσφατη. Στα παραδείγματα από το Γέιλ που προανέφερα, οι συνεργασίες αναπτύχθηκαν εξαιτίας των προσωπικών σχέσεων που ένωναν τους ερευνητές του Γέιλ με τα προπτυχιακά τους τμήματα. Είναι ζήτημα χρόνου πριν η Κίνα να αρχίσει να εγκαθιστά παρόμοιες εγκαταστάσεις για λαμπρούς ξένους επιστήμονες, οι οποίοι δεν έχουν καμία προηγούμενη σχέση με τη χώρα.

Νέο Κοινό

Η ίδια πρόοδος στην τεχνολογία των τηλεπικοινωνιών, η οποία έχει δημιουργήσει το φαινόμενο που

ονομάζουμε παγκοσμιοποίηση, προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για να διευρύνει το διεθνές πανεπιστήμιο την εκπαιδευτική του αποστολή.

Έχουμε ήδη γίνει μάρτυρες των νέων τεχνολογιών, οι οποίες επιτρέπουν μετασχηματιστικές αλλαγές στην ακαδημαϊκή επικοινωνία. Για να συμβουλευτεί κανείς την βιβλιογραφία στις ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες, πρέπει απλά να συνδεθεί στο Διαδίκτυο και έτσι έχει πρόσβαση σε άρθρα από επιστημονικά περιοδικά, βιβλιογραφίες και βάσεις δεδομένων με ευρετήρια παραπομπών μέσω των οποίων παρέχεται πρόσβαση στα πρωτότυπα άρθρα. Οι φυσικές επιστήμες ακολουθούν κατά πόδας, οι οποίες σταδιακά ξεπερνούν τα εμπόδια της δημοσίευσης στον ιστό που επέβαλαν τα μονοπώλια των εκδοτών των εγκυρότερων επιστημονικών περιοδικών. Σε τομείς όπως τα οικονομικά και η φυσική, κανένας δεν περιμένει τη δημοσίευση. Προδημοσιευμένες μορφές των νέων εργασιών αναρτώνται ηλεκτρονικά, μοιράζονται και διαβάζονται σε όλο τον κόσμο, χρόνια πριν εμφανιστούν στα επιστημονικά περιοδικά. Μάλιστα, τα παραδοσιακά επιστημονικά περιοδικά σε αυτούς τους τομείς δεν αποτελούν πλέον μέσο επικοινωνίας, αλλά απλά επιβεβαίωσης της ποιότητας των εργασιών μέσω ενδελεχούς κριτικής.

Το διαδίκτυο προσφέρει ένα ολοκαίνουριο φάσμα δυνατοτήτων στα πανεπιστήμια, τα οποία αναζητούν να διευρύνουν και να επαναπροσδιορίσουν την παραδοσιακή τους αποστολή, τη διάδοση δηλαδή της γνώσης μέσω της δημοσίευσης. Το Χάρβαρντ έχει αφοσιωθεί στη δημοσίευση της ακαδημαϊκής δραστηριότητας των σχολών του στο διαδίκτυο. Ανεξάρτητα από το αν αυτή η φιλόδοξη στρατηγική αποδειχθεί κάτι σαν αντικατάστατο ή συμπλήρωμα του παραδοσιακού μέσου της έντυπης παρουσίασης, θα έχει πάντως πετύχει έναν ριζικό στόχο: θα καταστήσει πρωτότυπο ακαδημαϊκό υλικό διαθέσιμο παγκόσμια χωρίς κόστος.

Πολλά πανεπιστήμια, συμπεριλαμβανομένου του Γέιλ, έχουν αρχίσει να καθιστούν τις πολύτιμες συλλογές τέχνης, σπάνιων βιβλίων και συγγραμμάτων τους ευρέως προσιτά μέσω της ψηφιοποίησης τους. Κι έχουμε μόλις αρχίσει να εκτιμούμε τις δυνατότητες της ανάπτυξης αυτής.

Το MIT έχει προβεί σε μια παρόμοια και ιδιαίτερα πετυχημένη προσέγγιση της διάδοσης του υλικού το οποίο έχει χρησιμοποιηθεί για 1800 από τα μαθήματα τα οποία προσφέρει. Οι καθηγητές του MIT δημοσιεύουν ηλεκτρονικά σημειώσεις από τις διαλέξεις τους ή περιλήψεις, καταλόγους τίτλων προς μελέτη, προβλήματα, θέματα εξετάσεων και άλλες εργασίες. Προς το παρόν δεν διατίθεται υποστήριξη για φοιτητές οι οποίοι θέλουν να «παρακολουθήσουν» τα μαθήματα αυτά. Αντ' αυτού, στην ιστοσελίδα έχουν πρόσβαση φοιτητές και ενήλικοι που επιθυμούν καθοδήγηση για τις σπουδές που κάνουν μόνοι τους και, στο ίδιο ποσοστό, δάσκαλοι της δευτεροβάθμιας εκπαίδευση ή κολλεγίων που θέλουν να βελτιώσουν τα μαθήματά τους ή να εμπνευστούν από το υλικό που χρησιμοποιείται στο MIT. Η ιστοσελίδα έχει περίπου ένα εκατομμύριο επισκέπτες μηνιαίως.

Αυτές οι ευκαιρίες που κάνουν τις ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις και το υλικό των μαθημάτων ευρέως και ελεύθερα προσβάσιμα είναι εντυπωσιακές. Η δυνατότητα που προσφέρουν οι νέες επικοινωνίες στα πανεπιστήμια να διευρύνουν και να επαναπροσδιορίσουν την παραδοσιακή αποστολή τους διάδοσης γνώσεων μεταμορφώνει τα πάντα. Αυτές οι δυνατότητες προσέγγισης εντελώς νέων κοινών ποικίλλουν από μεταδόσεις σποραδικών διαλέξεων, ως την οργάνωση και υποστήριξη μαθημάτων με διδακτικές μονάδες, ως την δυνατότητα απόκτησης πτυχίων από το διαδίκτυο. Στην άλλη μεριά βρίσκονται οι κερδοσκοπικοί οργανισμοί όπως το πανεπιστήμιο του Φοίνιξ, το οποίο προσφέρει μια μεγάλη ποικιλία μαθημάτων και πτυχίων και παρέχει τις επ'αμοιβή υπηρεσίες του σε εκατοντάδες χιλιάδες πελάτες.

Αυτό που φαντάζει πολλά υποσχόμενο είναι τα μέτρα που έχουν πάρει μερικά από τα πρωτοπόρα πανεπιστήμια στον κόσμο για να προσελκύσουν το ευρύτερο κοινό. Η σχολή δημόσιας υγείας στο πανεπιστήμιο Johns Hopkins καλύπτει σχεδόν όλο το φάσμα δυνατοτήτων. Η σχολή αυτή προσφέρει τη δυνατότητα για μεταπτυχιακά σε έναν περιορισμένο αριθμό φοιτητών, οι οποίοι πληρώνουν όλα τα δίδακτρα και παρακολουθούν το 80% των μαθημάτων μέσω διαδικτύου και το 20% στην πανεπιστημιούπολη του Johns Hopkins στη Βαλτιμόρη. Η

ίδια σχολή επίσης προσφέρει σε πελάτες από το διαδικτυο μικρότερα σετ εξειδικευμένων μαθημάτων με διδακτικές μονάδες για απόκτηση πιστοποιητικών αλλά όχι μεταπτυχιακών τίτλων. Τέλος, το Johns Hopkins προσφέρει διαθέσιμα στο διαδικτυο κάποια μαθήματα δωρεάν για την ευρύτερη διάδοση της γνώσης.

Το Johns Hopkins είναι ένα μόνο από τα σημαντικότερα πανεπιστήμια, τα οποία έχουν κάνει ένα βήμα πέρα από την πρωτοκαθεδρία του MIT στο θέμα της προσβασιμότητας των μαθημάτων, καθώς δεν παρέχει μόνο μαθήματα στο διαδικτυο αλλά και βιντεογραφημένες διαλέξεις.

Τα Ινδικά Ινστιτούτα Τεχνολογίας (ΙΙΤ) έχουν ένα σημαντικό αριθμό μαθημάτων στο διαδικτυο και οι διαλέξεις που παραδίδονται σε ένα από τα Τεχνολογικά αυτά Ιδρύματα μπορούν να δηλωθούν ως μαθήματα και να υπολογιστούν για την απόκτηση του πτυχίου σε οποιοδήποτε άλλο Ινστιτούτο του ΙΙΤ. Επίσης, το πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια, το Μπέρκλεϋ, προσφέρει έναν αριθμό μαθημάτων σε ελεύθερη και δωρεάν πρόσβαση για το κοινό.

Τον περασμένο Δεκέμβριο, το Γέιλ δημοσίευσε στο διαδικτυο τα πρώτα επτά από μια μελλοντική ομάδα τριάντα προπτυχιακών μαθημάτων. Αυτά τα ανοικτά μαθήματα του Γέιλ όχι μόνο συμπεριλαμβάνουν όλο το υλικό των μαθημάτων και βιντεογραφημένες τις διαλέξεις σε υψηλή ποιότητα βίντεο, αλλά οι διαλέξεις υπάρχουν επίσης απομαγνητοφωνημένες σε κείμενο και το κείμενο μπορεί να αναζητηθεί εύκολα ηλεκτρονικά και είναι έτοιμο προς μετάφραση σε άλλες γλώσσες. Ένα νέο χαρακτηριστικό, το οποίο προσφέρει το Γέιλ, είναι ότι δεν δημοσιεύουμε απλά τα μαθήματα αυτά περιμένοντας να δούμε ποιος τα χρησιμοποιεί, αλλά έχουμε αναπτύξει συνεργασίες με πανεπιστήμια σε όλο τον κόσμο, τα οποία χρησιμοποιούν μέρος των μαθημάτων μας

B.T.

στο δικό τους προπτυχιακό πρόγραμμα. Οι συνεργάτες μας συμπεριλαμβάνουν το πανεπιστήμιο του Τόκιο, το πανεπιστήμιο Waseda, το πανεπιστήμιο Fudan, το πανεπιστήμιο του Μπαχρέιν, το πανεπιστήμιο Jimma στην Αιθιοπία, το πανεπιστήμιο της Γκάνα, το Ινστιτούτο τεχνολογίας του Μπουένος Άιρες, και το πανεπιστήμιο του Μοντερέυ. Λαμβάνουμε περίπου 160.000 επισκέψεις το μήνα από τις οποίες το 60% είναι εκτός Η.Π.Α.

Συμπεράσματα

Σε κάθε κράτος, τα πανεπιστήμια παίζουν ένα σημαντικό ρόλο για την παροχή ανθρώπινου δυναμικού στις επιχειρήσεις, κυβερνήσεις και την κοινωνική ζωή και η έρευνα που παράγεται εκεί καθίσταται αρωγός της οικονομίας. Όπως κατέδειξα, η διεθνοποίηση μπορεί να ενισχύσει τη συνεισφορά των πανεπιστημίων στην ευρύτερη κοινωνία. Με την προσαρμογή του εκπαιδευτικού μας προγράμματος και την ενθάρρυνση της διασυνοριακής μετακίνησης των φοιτητών, μπορούμε να προετοιμάσουμε καλύτερα τη νέα γενιά για να γίνουν ηγέτες και πολίτες σε έναν ανεξάρτητο κόσμο, αναπτύσσοντας την ικανότητα τους για διαπολιτισμική κατανόηση η οποία είναι τόσο σημαντική για τη μελλοντική ειρήνη και ευημερία του πλανήτη. Με την ενθάρρυνση των διεθνών συνεργασιών στην έρευνα, μπορούμε να επιταχύνουμε την πρόοδο των επιστημών και της τεχνολογίας και να βελτιώσουμε την υγεία και την υλική ευμάρεια. Τέλος, με τη χρήση των σύγχρονων τεχνολογιών επικοινωνίας, μπορούμε να παράσχουμε τα οφέλη της εκπαίδευσης σε ένα πολύ μεγαλύτερο μέρος της ανθρωπότητας. Αυτό είναι το μέλλον του παγκόσμιου πανεπιστημίου.